

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК
АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я
Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видавється з березня 1997 р.*

Випуск 1 (93) 2017

**Економічні науки
Сільськогосподарські науки
Технічні науки**

Миколаїв
2017

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013 р.

Збірник включено до переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказами Міністерства освіти і науки України від 13.07.2015 р. №747 та від 16.05.2016 р. №515.

Головний редактор: В.С. Шебанін, д.т.н., проф., академік. НААН

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н., проф.

І.П. Атаманюк, д.т.н., проф.

В.П. Клочан, к.е.н., доц.

М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.

В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., проф.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шебаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневська, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., проф.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; Р. Шаундерер, Dr.sc.Agr. (Німеччина)

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; В.І. Гавриш, д.е.н., проф.; В.Д. Будак, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; А.С. Добишин, д.т.н., проф. (Республіка Білорусь).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; А.С. Патрєва, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; І.П. Шейко, д.с.-г.н., професор, академік НАН Республіки Білорусь (Республіка Білорусь); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; А.К. Антипова, д.с.-г.н., проф.; В.І. Січкар, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Г.П. Морару, д.с.-г.н. (Молдова)

Рекомендовано до друку вченому радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 7 від 28.02.2017 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9,

**Миколаївський національний аграрний університет,
тел. 0 (512) 58-05-95, <http://visnyk.mnau.edu.ua>, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua**

**© Миколаївський національний
аграрний університет, 2017**

УДК 334.78:631.145:338.432(477)

РОЛЬ АГРОХОЛДИЗАЦІЇ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

I. I. Червен, доктор економічних наук, професор

С. І. Павлюк, аспірант

Миколаївський національний аграрний університет

У статті досліджено вплив агрохолдизації аграрного сектора України на соціально-економічний розвиток сільських територій. Досліджено стан функціонування аграрних холдингових формувань в Україні. Висвітлено особливості діяльності агрохолдингових формувань, які займаються виробництвом продукції рослинництва і тваринництва та, особливо, їх внесок у забезпечення продовольчої безпеки країни та розвиток сільських територій. Наведено пропозиції щодо посилення соціальної спрямованості їхньої діяльності в соціально-економічний розвиток села.

Ключові слова: сільське господарство, соціально-економічний розвиток, агрохолдинги, землекористування, сільські території.

Постановка проблеми. Проблема стійкого розвитку сільських територій останнім часом перебуває в полі зору як теоретичних, так і практичних працівників аграрного сектора економіки і розглядається з точки зору підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, розвитку села як цілісної соціально-економічної системи. Наслідком вказаних процесів є необхідність обґрунтування напрямів і механізмів підвищення ефективності діяльності суб'єктів аграрного виробництва.

У аграрному секторі ці реформаційні перетворення мають бути спрямовані на забезпечення розвитку конкурентоспроможного та водночас соціально спрямованого агропромислового виробництва як економічного фундаменту розвитку сільських територіальних громад і сільських територій, поліпшення життєзабезпечення сільських жителів до рівня європейських соціальних стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам вивчення соціально-економічного розвитку сільських територій присвячено чимало наукових публікацій. Дослідження

даної тематики знайшли своє відображення в працях В. Г. Андрійчука, А. Є. Данкевича, М. Калінчика, М. Ф. Кропивка, Ю. О. Лупенка та інших вчених. Однак питання впливу агрохолдизації аграрного сектора держави на соціально-економічний розвиток сільських територій є актуальним та потребує подальшого висвітлення.

Широке висвітлення у науковій літературі проблемних питань, пов'язаних із сучасними особливостями розвитку сільських територій, викликає необхідність вивчення їх, особливо із підвищеннем діяльності аграрних холдингових формувань в Україні з точки зору їх впливу на соціально-економічний розвиток сільських територій.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є вивчення впливу агрохолдизації на розвиток аграрного сектора України та надання пропозицій щодо посилення спрямованості їхньої діяльності у соціально-економічний розвиток села.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні основною ціллю ефективного розвитку агропродовольчого комплексу є не тільки забезпечення національної продовольчої безпеки держави, а й продукування (формування) відповідних економічних зasad для зростання життєво важливих інтересів сільських жителів і соціально-економічного розвитку села.

Ефективними засобами досягнення відповідного стану агропромислового комплексу є концентрація та спеціалізація з використанням механізмів інтеграції, кооперації і кластерних форм регіонального співробітництва на основі відносин спільної діяльності та корпоратизації. На практиці спостерігається недостатній рівень розвитку кооперативного руху. Разом із тим отримали розвиток трансгендерні високоінтегровані корпоративні формування – агрохолдинги, які формують об'єктивні переваги крупнотоварного виробництва. Розвиток таких підприємств має не лише економічне, а й соціальне та екологічне значення, насамперед у забезпеченні національної продовольчої безпеки держави, а також формування дієвого соціально-економічного базису для покращення добробуту сільських жителів і розвитку сільських територій.

Базові положення економічної теорії визначають, що конкурентоспроможне виробництво товарів масового попиту, до яких належить також сільськогосподарська продукція, має бути великотоварним, тобто таким, яке спроможне формувати й поставляти на ринок достатньо великі (оптові) партії товарів. Науці нині відомі чотири основні організаційно-економічні механізми агропромислової інтеграції:

- кооперація (створення фермерами й партнерства-ми кооперативів та їхніх об'єднань шляхом пайової участі у спільній діяльності) – переважає у країнах Західної Європи, Китаї, Канаді, Ізраїлі;
- корпоратизація (створення фермерами й партнерства-ми кооперативів та їхніх об'єднань шляхом пайової участі у спільній діяльності) – поширення у світі під назвою «корпорації»;
- контрактація (укладення переробними і торговельними компаніями, у т.ч. державними, договорів (контрактів, субконтрактів) із сільгосптоварами виробниками на виробництво й поставку сільськогосподарської продукції) – переважає в Англії, США, Японії, Південній Кореї тощо;
- кластеризація (створення мережевих агропромислових груп, простих товариств, асоціативних об'єднань на засадах спільної діяльності, міжгосподарського самоврядування та державно-приватного партнерства) – останніми десятиріччями одержала розвиток у Фінляндії, Японії, Німеччині, Франції, США, Бельгії, Казахстані, Росії тощо [1].

Практика ж останнього десятиріччя в Україні доводить лише про стрімкий розвиток корпоративних агропромислових об'єднань і груп – агрохолдингів. Згідно з доступною інформацією у 2016 році сільськогосподарську діяльність здійснювали близького 100 агрохолдингових формувань із розмірами земельних банків від 15,0 («Таврійська перспектива») до 654 тис.га (ПАТ «UkrLandFarming») (табл.1) [2].

Таблиця 1

Найбільші агрохолдинги України за обсягом землекористування у 2016 році

Назва агрохолдингу	Розмір земельного банку, тис.га	Вид діяльності
1	2	3
UkrLandFarming	654	Зерновиробництво та вирощування технічних культур, насінництво, молочне і м'ясне тваринництво, промислове виробництво яєць і яєчних продуктів, виробництво цукру, переробка, зберігання та торгівля зерновими і технічними культурами, дистрибуція агротехніки, запчастин, засобів захисту рослин, мінеральних та спеціальних добрив, насіння
Агропросперіс (NCH)	430	Вирощування пшениці, ріпаку, кукурудзи, соняшнику, сої
Кернел Груп	390	Вирощування кукурудзи, сої, пшениці, соняшнику, експорт зернових, виробництво соняшникової олії, послуги зі зберігання зерна
Миронівський Хлібопродукт	370	Виробництво курятини, зернових, комбікормів
Астарта-Київ	250	Виробництво цукрових буряків, зерна та продукції технічних культур, молочне тваринництво
Українські аграрні інвестиції	220	Вирощуванні пшениці, кукурудзи, соняшнику, ріпаку, сої, ячменю для внутрішнього ринку і на експорт
Мрія Агрохолдинг	185	Зерновиробництво та вирощування технічних культур, насінництво, тваринництво, зберігання та переробка продукції, логістика, трейдинг, дослідження
Індустріальна молочна компанія	137	Виробництво кукурудзи, пшениці, соняшнику, сої, картоплі, зберігання і переробка сільськогосподарських культур, виробництво молока

Продовження таблиці 1

1	2	3
УКРПРОМІНВЕСТ-АГРО	122	Вирощування сільськогосподарських культур, виробництво цукру, тваринництво (молочне і м'ясне), переробка зернових
AgroGeneration	120	Вирощування озимої пшениці, рапсу, пивоварного ячменю, кукурудзи, сої, соняшнику, гороху
Агротон	108	Вирощування ріпаку, ячменю, жита, кукурудзи, сорго, тритикале, вівса, гороху, гречки, вики, проса, коріандру, сої, льону, кормових культур, птахівництво, виробництво яловичини, свинини і молока, виробництво продуктів харчування (хлібобулочних виробів, фуражу, макаронних виробів, борошна, сиру, масла, кондитерських виробів, меду)
Украгропром	107	Зерновиробництво та вирощування технічних культур, насінництво
Приват-АгроХолдинг	100	Вирощування сільськогосподарських культур і їх переробка, молочне і м'ясне тваринництво, вівчарство
Аграрні системні технології	100	Виробництво, зберігання і переробка сільськогосподарських культур (кукурудза, соя)

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [2]

Кількість аграрних холдингових формувань в Україні та площі сільськогосподарських угідь, що знаходяться в їх користуванні, змінюються з року в рік. На сьогодні агрохолдингами контролюється близько 18,7% (8 млн га) сільськогосподарських угідь держави та близько 38% угідь, що обробляються сільгоспідприємствами (табл.2).

Якщо ж розглядати діяльність аграрних холдингових формувань в цілому, то, безсумнівно, їх наявність на ринку виробництва продукції сільського господарства позитивно впливає на конкурентоспроможність агропромислового виробництва, забезпечення продовольчої безпеки, соціальної та економічної стабільності держави.

Таблиця 2

Обсяг землекористування агрохолдингів України у 2015 році

Область	Кількість агрохолдингів, що працюють в регіоні	Обсяги земельного банку, що контролюються агрохолдингами, тис.га	Частка с.-г. угідь, що контролюються агрохолдингами, %
Вінницька	20-25	400-600	30-45
Волинська	до 10	до 100	15-30
Дніпропетровська	10-20	100-200	до 15
Донецька	до 10	200-300	30-45
Житомирська	10-20	100-200	15-30
Закарпатська	до 10	до 100	до 15
Запорізька	до 10	до 100	до 15
Івано-Франківська	до 10	до 100	45-55
Київська	більше 25	300-400	15-30
Кіровоградська	10-20	100-200	до 15
Луганська	до 10	до 100	15-30
Львівська	10-20	200-300	45-55
Миколаївська	до 10	100-200	до 15
Одеська	10-20	до 100	до 15
Полтавська	більше 25	400-600	30-45
Рівненська	до 10	до 100	15-30
Сумська	10-20	200-300	30-45
Тернопільська	10-20	200-300	30-45
Харківська	10-20	200-300	15-30
Херсонська	до 10	100-200	до 15
Хмельницька	10-20	400-600	45-55
Черкаська	20-25	200-300	30-45
Чернівецька	до 10	до 100	45-55
Чернігівська	20-25	400-600	30-45

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [2]

Під урожай зернових культур у 2014 році агрохолдинги засіяли 2,91 млн га і отримали 18,6 млн т зерна, що склало майже 20% всіх посівів і 30% виробництва зернових в Україні [3]. При цьому найбільші компанії (ТОП-10) у 2014 році зі-

брали 10,83 млн т зерна, що складає 58% від виробництва в агрохолдингах або 17% всього виробництва в Україні. При цьому за рахунок сприятливих кліматичних умов практично у всіх холдингах (ТОП-10) були зафіксовані значно більш високі показники врожайності зернових. Зернові є ключовою рослинницької культурою для агрохолдингів, займаючи 58,2% у структурі всіх посівних площ.

Один з найбільш затребуваних продуктів харчування в Україні – це, як і раніше, молочна продукція. За даними фахівців, найбільшим попитом у 2015 році користувалося пастеризоване молоко (45%), друге місце зайняли кисломолочні продукти (25%), сири виявилися на третьому місці (15%).

У 2015 році виробництво молока в порівнянні з 2014 роком скоротилося на 4%. Незважаючи на це, позитивна динаміка все ж спостерігається в окремих сферах. Так, наприклад, в січні-квітні 2015 року надої молока у сільськогосподарських підприємствах склали 852,3 тис.т, що на 2,0% більше, ніж за попередній період.

В Україні функціонує понад 250 молокопереробних заводів. Більше 55% від загального обсягу виробництва серед них зосереджено в руках 10 великих компаній. З січня 2016 року 10 виробників України займалися експортом молочних продуктів (які відповідають вимогам ЄС) до європейських країн.

Аналіз основних показників ефективності вирощування зернових культур за 2013-2015 роки (табл.3) свідчить, що їх урожайність в агрохолдингах завдяки інтенсифікації (більшим виробничим затратам на 1 га) перевищувала значення показника по іншим підприємствам. Але собівартість 1 ц зерна в агрохолдингах, незважаючи на високу урожайність, значно перевищує рівень собівартості по інших підприємствах, що негативно впливає на рівні прибутку на 1 га рентабельності виробництва продукції.

Найпоширенішим показником оцінки прибутковості основної діяльності компанії в аграрному бізнесі є показник EBITDA на гектар (від англ. Earnings before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization). Даний показник аналітичний, розраховується на підставі фінансової звітності та дорівнює

обсягу прибутку до вирахування витрат за відсотками, сплати податків і амортизаційних відрахувань. Аналіз цього показника по рослинництву проводився серед багатопрофільних агрохолдингів із земельним банком понад 40 тис.га. Показник EBITDA показує, наскільки ефективного агрохолдинги використовують орендовані сільськогосподарські угіддя та скільки коштів було отримано на 1га оброблюваних земель. Головними факторами, що вплинули на показник EBITDA рослинництва досліджуваних формувань, є врожайність, витрати на 1 га та превалювання найбільш рентабельних сільськогосподарських культур у структурі посівів.

Таблиця 3

Основні економічні показники вирощування зернових культур в Україні

Показники	У середньому по країні			Агрохолдинги			Інші підприємства		
	Роки			Роки			Роки		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Виробничі витрати на 1 га, тис. грн	4,79	5,26	7,35	6,02	6,11	8,78	4,18	4,96	6,78
Урожайність, ц/га	45,1	43,4	41,5	59,1	49,7	48,0	38,7	41,2	38,9
Виробнича собівартість, грн/ц	106,3	121,3	177,1	103,8	122,9	183,0	108,0	120,3	174,1
Повна собівартість, грн/ц	127,6	146,2	205,7	134,6	164,8	233,5	122,3	137,2	189,4
Ціна реалізації, грн/ц	129,5	187,2	280,6	130,6	197,9	295,9	128,6	182,6	271,6
Прибуток на 1 га, грн	85,7	1779,4	3108,4	-236,4	1645,1	2995,2	243,8	1870,5	3197,6
Рівень рентабельності, %	1,5	28,0	36,4	-2,9	20,1	26,7	5,2	33,0	43,4

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [3]

Аналіз показника EBITDA у розрахунку на 1 га оброблюваних сільськогосподарських угідь в агрохолдингових форму-

ваннях у 2015 році (рис.1) свідчить, що зі збільшенням площі понад 100 тис.га вихід показника зменшується. Оптимальною площею, яку аграрне формування може ефективно обробити, є площа до 100 тис.га. При цьому успішно можна впроваджувати інновації, оперативно приймати управлінські рішення.

З огляду на вищевикладене, необхідно відмітити, що на сьогодні аграрні холдингові формування є невід'ємною складовою сільського господарства країни. Вони представляють собою динамічні інтегровані господарські структури нового типу, що характеризуються високою конкурентоспроможністю та інвестиційною привабливістю та роблять вагомий внесок у забезпечення продовольчої незалежності країни, зростання її експортного потенціалу, технічно-технологічне оснащення галузей сільського господарства.

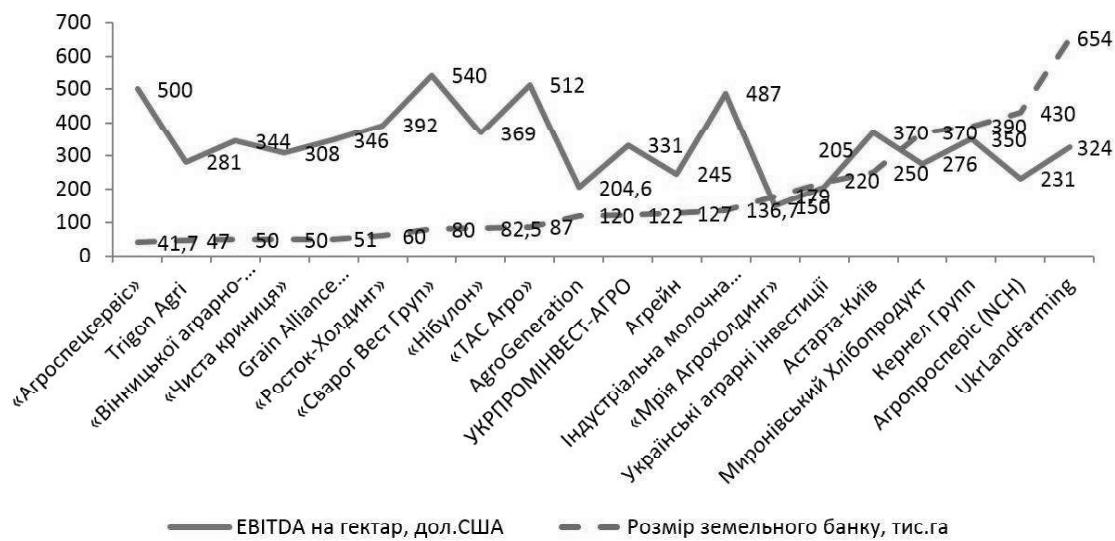

Рис. Значення показника EBITDA у розрахунку на 1 га оброблюваних сільськогосподарських угідь в агрохолдингових формуваннях України у 2015 році

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [8]

Економічні інтереси агрохолдингових формувань, що ґрунтуються на підвищенні конкурентоспроможності агропромислового виробництва й отриманні значного прибутку від сільськогосподарської та пов'язаної з нею діяльності, наповнюються конкретним соціальним змістом тоді, коли поєднуюватимуться із зростанням рівня життя сільського населення, створенням для нього в межах територіально-поселенських

утворень соціально-екологічного довкілля. Внесок агрохолдингів у соціальний розвиток села, як і інших бізнесових структур, оцінюється насамперед участю у зміщенні економіки сільських територій, підвищенні рівня орендної плати за використання земельних ресурсів та оплати праці своїх працівників, створенні робочих місць для жителів сільських територій, участі в розбудові соціальної інфраструктури сільських територій, формуванні надходжень до державного і місцевих бюджетів [5].

Об'єктивно функціональність діяльності агрохолдингів має певні переваги: високий рівень продуктивності праці, економія капітальних і експлуатаційних витрат на одиницю площини, більші можливості для раціональної організації виробництва, використання техніки, досягнень науки і прогресивної практики, зберігання та реалізації продукції в кращі строки й вищої якості. Але діяльність агрохолдингових структур, як складових економіки сільських територій, оцінюється неоднозначно.

Рівень орендної плати за користування земельними паями у 2012 році склав 599,2 грн/га і був вищим, ніж у сільгоспідприємствах традиційного типу на 22,3%. Однак розмір середньомісячної оплати праці за цей період складав 1659,0 грн і був нижчим, ніж у сільгоспідприємствах традиційного типу на 21,9%. Середньооблікова чисельність працівників у сільгоспідприємствах агрохолдингів із розрахунку на 100 га сільгоспугідь становила 2,3 працюючого, тоді як у сільгоспідприємствах традиційного типу – 2,8 працюючого [1]. До того ж, подальше збільшення підконтрольних агрохолдингам земельних площ загрожує існуванню середніх і малих форм аграрного бізнесу, які несуть найбільше соціально-економічне навантаження щодо забезпечення розвитку сільських територій.

Загальна сума виплат за договорами оренди у 2014 році в агрохолдингах України досягла 11,3 млрд грн, а середній розмір орендної плати за рік – 663 грн, або близько 40\$ за 1 га. Для порівняння, в США американська компанія «Агропроспектив», що орендує в Україні 430 тис. га земель, заплатила б за оренду близько 195\$/га, у країнах Європейського Союзу в середньому – 100 \$/га, в т. ч. в Німеччині – близько 250\$/га [4].

Слушною є думка з цього приводу М. Калінчика про те, що «великі латифундії з використанням потужної зарубіжної техніки

на виробництві сільськогосподарських культур тільки збільшують земельну ренту і зводять до нуля зарплатомісткість виробництва. Так, у зоні діяльності цих монстрів у кожному із сіл працюючими можуть бути 10-15 осіб, і не більше [6]. Це дає підстави для висновку про доцільність обмеження земельних латифундій на законодавчому рівні та необхідність впровадження дієвої державної підтримки усіх організаційно-правових форм господарювання, що сприяють розвитку селянських традицій приватновласницького ставлення до землі в процесі її експлуатації.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи вищевикладене, можна зробити висновок, що незважаючи на позитивний вплив діяльності агрохолдингових формувань на розвиток виробництва, остання певною мірою істотно негативно чинить вплив на соціально-економічний розвиток сільських територій та призводить до посилення на селі проблем соціального характеру, у тому числі за рахунок: нарощування власного земельного банку, що призводить до посилення монополізації та скорочення життєвого середовища для діяльності інших сільськогосподарських підприємств; зростання соціальних проблем на селі, в першу чергу через збільшення рівня безробіття; недоотримання місцевими бюджетами надходжень від податкових платежів; нераціонального використання землі та посилення невідповідності галузевої структури виробництва; недостатньої участі у соціально-економічному розвитку сільських територій і громад; незначного соціального контролю за їхньою діяльністю.

З метою реалізації потенційних конкурентних переваг агрохолдингів у державі потрібно створити необхідні передумови та реалізувати засади державного регулювання їх діяльності в частині удосконалення земельного законодавства та врегулювання відносин власності на землю й контролю за її використанням і якістю земельних ділянок, поліпшення системи кредитування підприємницької діяльності в аграрній сфері економіки, регулювання експортно-імпортних операцій та територіальних аспектів операцій зі сплати агрохолдингами податків, гармонізації рівноваги між ресурсним потенціалом та здатністю землі до відтворення її родючості, узгодження

функціонування агрохолдингів із стратегією розвитку сільських територій на засадах зрівноваженості.

Список використаних джерел:

1. Кропивко М. Ф. Організація та планування комплексного розвитку агропромислового виробництва і сільських територій в умовах децентралізації владних повноважень / Кропивко М. Ф. // Економіка АПК. – 2014. – № 7 – С. 109-121.
2. ТОП 100 латифундистов України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://latifundist.com/rating/top100#133>.
3. Найбільші агрохолдинги України 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.ucab.ua/ua/ukab_proponue/doslidzhennya/largest_agriholdings_of_ukraine_2016.
4. Андрійчук В.Г. Проблемні аспекти регулювання функціонування агропромислових компаній / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2014. – № 2. – С. 5-21.
5. Лупенко Ю.О. Агрохолдинги в Україні та посилення соціальної спрямованості їх діяльності / Ю.О. Лупенко, М.Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2013. – №7. – С. 5-21.
6. Калінчик М. Що буде, якщо запровадити ринок землі? / М. Калінчик // Пропозиція. – 2007. – № 4. – С. 4-9.
7. Данкевич А.Є. Передумови та основні принципи розвитку агрохолдингів / А.Є. Данкевич // Економіка АПК. – 2011. – № 5. – С. 139-147.
8. Рейтинг 25 найбільш ефективних компаній України, що вирощують продукцію рослинництва [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://landlord.ua/reyting-25-samih-effectivnih-rastenevodcheskih-kompaniy-ukraini/>

И. И. Червен, С. И. Павлюк. Роль агрохолдизации в социально-экономическом развитии сельских территорий Украины.

В статье исследовано влияние агрохолдизации аграрного сектора Украины на социально-экономическое развитие сельских территорий. Проанализировано современное состояние функционирования аграрных холдинговых формирований в Украине. Освещены особенности деятельности агрохолдинговых формирований, занимающихся производством продукции растениеводства и животноводства, и особенно их вклад в обеспечение продовольственной безопасности страны и развитие сельских территорий. Даны предложения по усилению социальной направленности их деятельности в социально-экономическое развитие села.

Ключевые слова: сельское хозяйство, социально-экономическое развитие, агрохолдинги, землепользование, сельские территории.

I. Cherven, S. Pavliuk. The importance of agroholdization in the socio and economic development of Ukrainian rural areas.

In the article the influence of agroholdization in agrarian sector of Ukraine on socio and economic development of rural areas is discussed. It was analyzed the modern operation condition of agricultural holdings in Ukraine. Peculiarities of agroholdings are considered in the article which deal with crop production, animal husbandry and especially their contribution to food security and rural development.

Key words: agriculture, socio and economic development, agricultural holdings, land use, rural areas.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

V. Klochan, I. Bezryata, N. Zingaieva. The sunflower oil market of Ukraine and its development	3
I. I. Червен, С. І. Павлюк. Роль агрохолдизації у соціально-економічному розвитку сільських територій України.....	14
О. І. Котикова. Індикація екологічного стану сільськогосподарського землекористування в Україні: соціальний блок	26
Ю. В. Ушкаренко. Особливості формування економічного потенціалу підприємств у сучасних умовах	38
Ю. А. Кормишкін. Система показників та чинників ефективного розвитку аграрного підприємництва	47
А. Грек. Сучасний стан матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств Київської області	61
А. Ю. Стренковська. Теоретичні основи організаційно-економічного механізму розвитку будівництва в сільській місцевості.	72

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

Л. К. Антилова. Поглинання елементів живлення бур'янами залежно від технологій вирощування люцерни насіннєвого призначення	79
Г. М. Господаренко, С. П. Полторецький, В. В. Любич, Н. В. Воробйова, І. Ф. Улянич, М. М. Капрій. Характеристика твердості та міцності зернівок пшеници спелти залежно від сорту та лінії.	86
В. В. Рогач, О. В. Кушнір, В. В. Плотніков. Вплив рістстимулаторів Вітазиму та 6-бензиламінопурину на морфогенез та продуктивність перцю солодкого.....	95
О. Л. Рудік, І. М. Мринський. Продуктивність льону олійного за впровадження технологій подвійного використання культури	102

S. Lugovoy, S. Kramarenko, S. Galimov. Genetic polymorphism of the red white belted breed pigs based on microsatellite markers	113
B. M. Волощук, B. M. Герасимчук. Показники мікроклімату у відділенні для дорощування поросят залежно від способу вентилювання приміщення	120
O. I. Петрова, O. M. Сморочинський, P. O. Трибрат. Використання яловичини, одержаної від тварин різних вагових кондіцій для виробництва ковбас	129
A. B. Лихач. Реалізація поведінкових актів холостими свиноматками різних генотипів	136
B. A. Кириченко, C. P. Ком, K. B. Скрепець. Зв'язок молекулярно-генетичних маркерів з класністю овець	144
O. С. Крамаренко, I. В. Довгопола. Особливості генетичної структури південної м'ясної породи худоби за локусами мікросателітів ДНК: TGLA53, TGLA122, TGLA126 ТА TGLA227	151
A. O. Погорєлова. Вплив температурного та світлового режимів утримання на формування статі у кролів спеціалізованих м'ясних порід	164

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

O. Kyrychenko. Simulation of electromagnetic field characteristics for metal conductive buses with rectangular cross-section	171
M. B. Дубницька. Систематизація методичних підходів до отримання тривимірної інформації про водні об'єкти	181
D. O. Захаров. Сучасний стан застосування електрофізичних методів бактерицидної та інсектицидної обробки зернової продукції	193